

BESLUT

2016-09-05

Dnr: 16/00597

SAKEN

Rapport, SVT1, 2016-02-24, kl. 19.30, inslag om inkomstklyftor; fråga om saklighet

BESLUT

Inslaget fälls. Granskningsnämnden anser att det strider mot kravet på saklighet.

FÖRELÄGGANDE

Sveriges Television AB ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

INSLAGET

Inslaget handlade om att inkomstklyftorna fortsätter att öka i Sverige. Inslaget påannonserades enligt följande.

Inkomstskillnaderna mellan en vd och en låginkomsttagare fortsätter att öka. Vi har träffat en mamma som har tre jobb och trots det har svårt att få ihop ekonomin.

I inslaget sa reportern bland annat följande.

För sextonde gången presenterar LO en rapport som visar att löneskillnaden mellan en vd i näringslivet och en låginkomsttagare fortsätter öka. En vd inom näringslivet tjänar lika mycket som 77 låginkomsttagare.

Samtidigt visades en grafisk bild med bland annat en person i kostym och texten ”VD i näringslivet, 1.540.000 kr/mån” och till vänster i bild flera mindre figurer med texten ”77 st Låginkomsttagare, 20.000kr/mån”. Nederst i den grafiska bilden stod texten ”Källa: LO”. Därefter intervjuades bland annat ordföranden för LO.

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna anser sammanfattningsvis att uppgiften om hur mycket en vd inom näringslivet tjänar var felaktig. Uppgiften som nämndes i inslaget avsåg medelinkomsten för vd:ar i de 50 största företagen i Sverige. Det är inte representativt för alla vd:ar i landet. De flesta arbetar för mindre företag med en mindre lön. Anmälarna anser vidare att LO:s rapport starkt kan ifrågasättas. Siffrorna LO har använt sig av gällde inkomster, inte lön. Enligt Svenskt näringsliv ligger medianlönen på 80 000 kronor per månad för vd:ar. En anmälare anser att någon från Svenskt näringsliv borde fått komma till tals.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) har i sitt yttrande anfört följande.

Inslaget gjordes mot bakgrund av en rapport från LO med rubriken ”Makteliten – klyftorna större än någonsin”. Rapporten som gjorts på ett liknande sätt femton gånger tidigare omfattade inkomstutvecklingen hos de cirka 200 personer som innehar de yttersta toppositionerna i samhället. ”Makteliten” har delats upp i elva grupper: ”Näringslivet, regering och riksdag, arbetsmarknadens parter, statliga verksamheter, kommunerna, kommunala/landstingskommunala verksamheter, överhetssamhället, media, universitets/forskarvärlden och ekonomer”.

Uppgifterna i inslaget överensstämmer till stor del med formuleringar i LO:s pressmeddelande den aktuella dagen där det bland annat framkom följande.

LO har också undersökt skillnaderna mellan en VD i näringslivet och en låginkomsttagare. Det visar sig att den förstnämnde i snitt har en inkomst som är 77 gånger större än en vuxen utan gymnasieutbildning som arbetar i hotell och restaurangbranschen med den lägsta avtalade lönen på knappt 20 000 kronor i månaden.

I den 74 sidor långa rapporten framgår att ”näringslivet” i undersökningen representeras av verkställande direktörer i de 50 största företagen inom sju branscher, varav minst 30 finns noterade bland de med störst marknadsvärde på Stockholmsbörsen. Mot bakgrund av detta kan det konstateras att LO i sitt pressmeddelande inte redovisade sin egen undersökning på ett helt korrekt sätt. I en artikel på svt.se framkom tydligt hur LO:s undersökning hade gjorts. SVT beklagar att detta inte redovisades i inslaget.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten sakligt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse

för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SVT ska före sändning av program så noggrant som omständigheterna medger kontrollera sakuppgifter i programmet (13 § andra stycket i sändningstillståndet).

Granskningsnämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (17 kap. 10 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att det i grafiken uppgavs att en vd i näringslivet tjänar 1 540 000 kronor i månaden. Av handlingarna i ärendet framgår att uppgiften i LO:s rapport gällde för vd:ar i de 50 största företagen inom sju olika branscher i Sverige. Enligt nämndens mening gav inslaget en missvisande bild av vad en vd i genomsnitt tjänar per månad enligt LO:s rapport. SVT har därmed inte gjort en rimlig saklighetskontroll. Inslaget strider därför mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Elisabet Bäck, Leif Hedman, Jan Holmberg, Ulrika Hansson, Clas Barkman och Berivan Yildiz efter föredragning av Johannes Wik.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Johannes Wik